

Diferenciální diagnostika urychlení sedimentace erytrocytů

Vlastimil Ščudla, Pavel Horák

III. interní klinika – nefrologická, revmatologická a endokrinologická LF UP a FN, Olomouc

Náplní sdělení je problematika diferenciální diagnostiky urychlení sedimentace erytrocytů (SE) z pohledu interní medicíny. Vedle vymezení pojmu jsou popsány technika vyšetření, chyby v preanalytické i analytické fázi, referenční hodnoty klasického FW vyšetření (podle Fahraeuse-Westergrena), charakteristika novějších metod a zejména je rozveden přehled základních příčin vedoucích k urychlení, případně ke zpomalení rychlosti SE. Stěžejní náplní článku je rozbor příčin urychlení SE a její případné perzistence z pohledu klinické praxe, popsány jsou i chorobné stavy, vyznačující se zpomalením SE. Zvláštní pozornost je věnována srovnání výsledků vyšetření vybraných reaktantů akutní fáze, a to zejména z pohledu nesouladu výsledků vyšetření SE, CRP a prokalcitoninu v séru, samostatně je uveden přínos analýzy SE a CRP u vybraných chorobných stavů. Sdělení uzavírá diagnostický postup při řešení SE nejasné etiologie (SENE) se zhodnocením významu anamnézy, fyzikálního vyšetření a postavení základních i výběrových laboratorních metod a pomocných vyšetření včetně metod zobrazovacích.

Klíčová slova: C-reaktivní protein, diagnostický postup, diferenciální diagnostika zvýšené hodnoty sedimentace erytrocytů, diferenciální diagnostika snížené hodnoty sedimentace erytrocytů, prokalcitonin, referenční hodnoty sedimentace erytrocytů, sedimentace erytrocytů nejasné etiologie, Fahreusova-Westergrenova metoda.

Differential diagnosis of increased Erythrocyte Sedimentation rate

The paper is aimed at differential diagnosis of increased sedimentation rate (ESR) from the point of internal medicine. After the interpretation of the term we describe the technique of the examination and possible errors in pre-analytical as well as analytical phase. The paper includes ranges for conventional FW assessment (analysis of ESR based on Fahraeus-Westergren) and the characteristics of newer methods. We list the overview of the most common causes that affect faster or slower ESR. The stress is put on the assessment of the causes of increased ESR and its persistence from the perspective of clinical practice, we also describe diseases with slower ESR.

Attention is drawn to the comparison of the results of the most common acute phase reactants, especially to discordant results of ESR, CRP and procalcitonin in the serum, and to the contribution of the analysis of ESR and CRP in selected diseases. The final part is aimed at the correct diagnostic approach when assessing increased ESR of unknown etiology, underlining the significance of the patient's history, physical examination and the position of basic as well as complementary laboratory methods and examinations including imaging techniques.

Key words: C-reactive protein, diagnostic approach, differential diagnosis of increased and decreased erythrocyte sedimentation rate, procalcitonin, normal ESR ranges, ESR of unknown etiology, Fahreus-Westergren method.

Úvod

Sedimentace erytrocytů (SE, resp. FW podle průkopníků testu dle Fahraeuse-Westergrena) je nepřímý ukazatel reakce akutní fáze

(RAF) hodnotící rychlost samovolného poklesu a usazování erytrocytů vyjádřený v mm/1 hod. ve vzorku nesrážlivé citrátové krve umístěné v kalibrované, svisle uložené sedimentační trubici (1). Jde o jednu z nej-

prof. MUDr. Vlastimil Ščudla, CSc.

III. interní klinika – nefrologická, revmatologická a endokrinologická LF UP a FN, Olomouc

Vlastimil.Scudla@fnol.cz

Cit. zkr: Vnitř Lék. 2023;69(1):48-56

Článek přijat redakcí: 14. 5. 2022

Článek přijat po recenzích: 15. 10. 2022